

Çevrimiçi Ortamlarda Çocukları ve Gençleri Bekleyen Riskler: Sanal Ortam Yalnızlığı Üzerine Bir Değerlendirme

Fatma Kübra ÇELEN, Aygöl ÇELİK & Prof. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU
Hacettepe Üniversitesi ,Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

11. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu (ICITS-2017)
24-26 Mayıs 2017, İnönü Üniversitesi, Malatya

24 25 26
mayıs
2017

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

Sunum Akışı

- Giriş
  - Çalışmanın Amacı
  - Araştırma Soruları
- Yöntem
  - Çalışma Grubu
  - Veri Toplama Süreci
  - Verilerin Analizi
- Bulgular
- Sonuçlar ve Öneriler

GİRİŞ

GİRİŞ

- Son yıllarda sosyal ortamların kullanıcı sayısında her geçen gün artış olduğu gözlenmekte, bu ortamların hayatın her noktasını etkilediği görülmektedir.
- Bu etkiler arasında özellikle yalnızlık dikkati en çok çeken durumdur. Sosyal ortamların etkileri sonucu ortaya çıkan bu durum sanal ortam yalnızlığı olarak da adlandırılmaktadır.

Problem Durumu

- İnternet'te geçirilen sürenin giderek artması nedeniyle geleneksel toplumsal hayattan uzaklaşılması söz konusu olmakta, bu durum sosyal ilişkilerde zayıflamaya neden olabilmektedir.
- Bireylerin internet kullanarak sanal ortamlarda fazla vakit geçirmeleri, bu çevrim içi ortamlara yönelmeleri, beraberinde bireylerde yalnızlık duygusunun yaşanmasına yol açabilir.

Problem Durumu (2)

- Sanal ortamdaki birey, sanallığın içinde çok zaman harcaması nedeniyle toplumuna yabancılaşabilmektedir.
- Bu doğrultuda, bireyler zaman, sorumluluk, ilişkiler ve iletişimde olma durumundan kendini soyutlayabilmektedir.
- Sanal yalnızlık bireyin kendi iç dünyasında yaşadığı bir durumdur. Ancak bu durum bireyin bizzat kendisi tarafından fark edilemediği için bir problem olarak da algılanamamaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

- İnternetin beraberinde getirdiği sorunlardan biri olan sanal ortam yalnızlığı, teknoloji ile iç içe yaşam süren yeni nesil bireyler açısından önemli bir tehdit olarak değerlendirilebilir.
- Bu kapsamda; kolay ve hızlı erişilebilir oluşuyla ikincil bir yaşam alanı haline gelen çevrimiçi ortamlarda çocuklara ve gençlere yönelik çeşitli risk konularının ele alınması, bu doğrultuda çocukların sanal ortam yalnızlığına ilişkin var olan durumlarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

- Öğrencilerin sanal yalnızlık durumlarının incelenmesinin amaçlandığı araştırma soruları:
  - Öğrencilerin sanal ortamda sosyalleşme durumları nedir?
  - Öğrencilerin sanal paylaşım durumları nedir?
  - Öğrencilerin sanal yalnızlık durumları nedir?

YÖNTEM

Yöntem

- Çocukların sanal ortam yalnızlığına ilişkin var olan durumlarının ortaya konulması amacıyla bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır.
  - Genel tarama modeli çok sayıda elemandan oluşan bir evrende evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenden alınacak örneklem üzerinde yapılacak taramadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009).

Çalışma Grubu

- Araştırmanın çalışma grubunu 10-14 yaş grubundaki ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır.
  - Çalışma grubunun seçiminde elverişli örneklem seçimi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma için tesadüfi ya da sistematik tesadüfi örneklem seçimi olanaksız olduğunda bu yöntem başvurulabilir. Bu yolla araştırma için elverişli olan bireyler çalışmaya dahil edilir (*Fraenkel & Wallen, 2009; Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009*).

Veri Toplama Aracı

Veri Toplama
Süreci

Verilerin
Analizi

- Çalışmayla ilgili veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen ve “Sanal Ortam Yalnızlık Anketi” ve “Kişisel Bilgi Formu” başlıklı veri toplama araçlarıyla toplanmıştır.

- Öğrencilerin sanal yalnızlık durumlarının belirlenmesi amacıyla frekans, yüzde gibi betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik

- ❑ Veri toplama sürecinde öğrencilerin kimlik bilgilerini ortaya çıkaracak bilgiler, katılımcıların kendi durumlarını objektif bir şekilde belirtebilmelerini sağlamak açısından istenmemiştir.
- ❑ Veri toplama ortamı standartlaştırılarak her katılımcıdan aynı koşullarda veri toplanmıştır.
- ❑ Katılımcıların cevaplarını etkileyebilecek dış unsurları belli düzeyde engellemeye çalışılmıştır.

Bulgular

Bulgular (1)

- Araştırmanın birinci sorusu
  - “Öğrencilerin sanal ortamda sosyalleşme durumları nedir?”
- Öğrencilerin sanal ortamda sosyalleşme durumları gerçek yaşamdaki sosyalleşme süreçlerinin sanal ortamdaki yansımaları kapsamında ele alınmıştır.

Bulgular (2)

		1	2	3	4	5	Toplam
Sanal ortamda birçok arkadaşım var.	f	16	22	30	62	51	181
	%	8,8	12,2	16,6	34,3	28,1	100
Sanal ortamda danışabileceğim birçok insan var	f	19	24	29	62	47	181
	%	10,5	13,2	16	34,3	26	100
Sanal ortamda dertleşebileceğim birçok insan var.	f	44	42	41	29	25	181
	%	24,3	23,2	22,7	16	13,8	100

1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Orta Düzeyde Katılıyorum, 4-Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum

Bulgular (3)

- Araştırmanın ikinci sorusu
  - ▣ “Öğrencilerin sanal paylaşım durumları nedir?”
- Öğrencilerin sanal ortamdaki paylaşım durumları; birbirleri arasındaki iletişim ve etkileşim süreci kapsamında bilgi, resim, müzik vb. paylaşımlar açısından incelenmiştir.

Bulgular (4)

		1	2	3	4	5	Toplam
Sanal ortamdaki paylaşımlarım, arkadaşlarımca beğeniliyor.	f	55	28	33	43	22	181
	%	30,3	15,5	18,2	23,8	12,2	100
Sanal ortamdaki ilgilerim, beğenilerim arkadaşlarımca takip ediliyor.	f	32	22	37	60	29	181
	%	17,7	12,2	20,4	33,1	16,6	100
Sanal ortamdaki yorumlarım, mesajlarım arkadaşlarımca paylaşılıyor.	f	39	27	40	55	20	181
	%	21,5	14,9	22,1	30,5	11	100

1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Orta Düzeyde Katılıyorum, 4-Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum

Bulgular (5)

- Araştırmanın üçüncü sorusu
  - “Öğrencilerin sanal yalnızlık durumları nedir?”
- Öğrencilerin sanal ortam yalnızlık durumları, sanal ortamlarda var olmayı; fakat diğer kullanıcılarla iletişime, etkileşime geçmeyi, paylaşımlarda bulunmayı tercih edip etmeme açısından incelenmiştir.

Bulgular (6)

		1	2	3	4	5	Toplam
Sanal ortamda kendimi gerçek hayata göre daha rahat ifade ediyorum.	f	50	45	38	32	16	181
	%	27,6	24,9	21	17,7	8,8	100
Sanal ortamdaki arkadaşlarıma gerçek hayattaki arkadaşlarımdan daha çok güveniyorum.	f	75	45	21	22	18	181
	%	41,4	24,9	11,6	12,2	9,9	100
Sanal ortamdaki arkadaşlıklarım gerçek hayattaki arkadaşlıklarımdan daha önemlidir.	f	24	36	44	38	39	181
	%	13,3	19,9	24,3	21	21,5	100

1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Orta Düzeyde Katılıyorum, 4-Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum

Bulgular (7)

		1	2	3	4	5	Toplam
Sanal ortamdaki arkadaşlarım gerçek hayattakilere göre beni daha iyi anlıyor.	f	58	33	39	37	14	181
	%	32	18,4	21,5	20,4	7,7	100
Sanal ortamdaki arkadaşlarımların yorumları gerçek hayattakilerden daha önemlidir.	f	84	44	20	20	13	181
	%	46,4	24,3	11	11	7,3	100

1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Orta Düzeyde Katılıyorum, 4-Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum

Sonuçlar ve Öneriler

Sonuçlar ve Öneriler

- Öğrenciler açısından;
  - Sanal ortamdaki diğer kullanıcılarla pek fazla ortak yön olmasa da, onlarla uyum içinde olunabilmektedir.
- Bu doğrultuda, farklı özellikteki bireylerin birbirleriyle uyum içerisinde oldukları sanal ortamlarda iletişim, etkileşim, paylaşım öğelerine yer verilmesi öğrencilerin sanal ortamda sosyalleşme durumlarına olumlu katkı sağlayabilir.

Sonuçlar ve Öneriler (2)

- Öğrenciler açısından;
  - Sanal ortamda arkadaşlıklar kurulmakta,
  - Gerek duyulduğunda arkadaşlarla yardımlaşılmaktadır.
- Bu kapsamda öğrencilerin sıklıkla takip ettiği ya da kullandığı sanal ortamlarda diğer kullanıcılarla güvenli iletişim kurma ve ihtiyaç duydukları bilgiyi edinmek için ilgili uzman kişilere danışma konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yürütülmesi önerilebilir.

Sonuçlar ve Öneriler (3)

- Öğrenciler açısından;
  - **Gerçek hayatta** kurulan arkadaşlıklar, sanal ortamda kurulan arkadaşlıklara göre daha **güven** vericidir.
  - **Gerçek yaşam ortamı**, sanal ortamlara göre bireylerin kendilerini çok **daha rahat** hissedebilecekleri ortamlardır. Ayrıca gerçek hayatta diğer insanlar tarafından **daha anlaşılır** olunmaktadır.
- Bu doğrultuda, kullanıcı sayısı hızla artan sanal ortamların popülerliğine rağmen güvenilir bulunmadığı değerlendirilmesi dikkate alınarak çevrimi ortamların bilinçli ve güvenli kullanımı konusunda bilgilendirme etkinlikleri düzenlenebilir.

Teşekkürler!